

Θεολογική Ερμηνεία της
Βυζαντινής Εικόνας της
Πεντηκοστής

Βασισμένο στο βιβλίο: «Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ
ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ»
ΧΡΗΣΤΟΥ Γ. ΓΚΟΤΣΗ

Η Εικόνα της Πεντηκοστής

Το Υπερώον

Πρόκειται για το υπερών, «οὓ ἦσαν καταμένοντες» μετὰ την Ανάληψη του Κυρίου.

το Κολέγιο των Αποστόλων

Ο Πέτρος και ο Παύλος

- Οι Απόστολοι κάθονται ημικυκλικώς.
- Στην κορυφή του ημικυκλίου βρίσκονται οι πρωτοκορυφαίοι Απόστολοι *Πέτρος* και *Παύλος*.

Οι Τέσσερεις Ευαγγελιστές

- Δεύτεροι, αντικριστά κάθονται οι Ευαγγελιστές *Ματθαίος* και *Ιωάννης*.
- Τρίτος δεξιά του Πέτρου βρίσκεται ο Απόστολος και Ευαγγελιστής *Λουκάς*.
- Απέναντί από το Λουκά και τρίτος δίπλα στον παύλο είναι ο Ευαγγελιστής *Μάρκος*.

Οι Υπόλοιποι Απόστολοι

- Ακολουθούν οι λοιποί Απόστολοι συνήθως κατά σειρά ηλικίας.

Τα Ειλητάρια

Ο Απόστολος Παύλος κρατά βιβλίο.

Οι υπόλοιποι κρατούν ειλητάρια. Είναι τα σύμβολα του διδακτικού χαρίσματος, που έλαβαν από το Άγιο Πνεύμα.

Ο Ευαγγελιστής Λουκάς και ο
Ευαγγελιστής Μάρκος κρατούν
Ευαγγέλιο.

Η Θεία Κεφαλή της Εκκλησίας

Μεταξύ των Πρωτοκορυφαίων Αποστόλων διακρίνεται ένα κάθισμα κενό. Είναι η θέση του Χριστού, της θείας Κεφαλής της εκκλησίας.

Η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος

Στο άνω μέρος της εικόνας ένα ημικυκλικό σχήμα εικονίζει τον ουρανό, από τον οποίο εκπέμπονται δώδεκα ακτίνες φωτός, «κατερχόμενοι εἰς τοὺς Ἀποστόλους».

Το Χάρισμα της Γλωσσολαλίας

- Στην εικόνα μας, εκτός των κατερχομένων ακτίνων, αιωρείται επάνω από το κεφάλι κάθε Αποστόλου «γλώσσα ὡσεὶ πυρός», πού σημαίνει ὅτι «ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου» και απέκτησαν το χάρισμα της γλωσσολαλίας.

Πεντηκοστή Θεοφάνη του Κρητός, 16^{ος}
αιώνας, Άγιον Όρος, Ι.Μ.
Σταυρονικήτα.

Η Απεικόνιση του Κόσμου

- Στο κάτω μέρος της εικόνας, κάτω από το κάθισμα στο οποίο κάθονται οι Απόστολοι εικονίζεται η μορφή ενός γέροντος με στέμμα.
- Κρατά στα χέρια του σινδόνι, μέσα στο οποίο φαίνονται δώδεκα ειλητάρια.
- Συμβολίζει τον κόσμο.
- Τα χαρτιά συμβολίζουν τους δώδεκα κληρικούς στους οποίους κληρώθηκε η οικουμένη για να κηρυχθεί ο λόγος του Θεού από τους Αποστόλους.

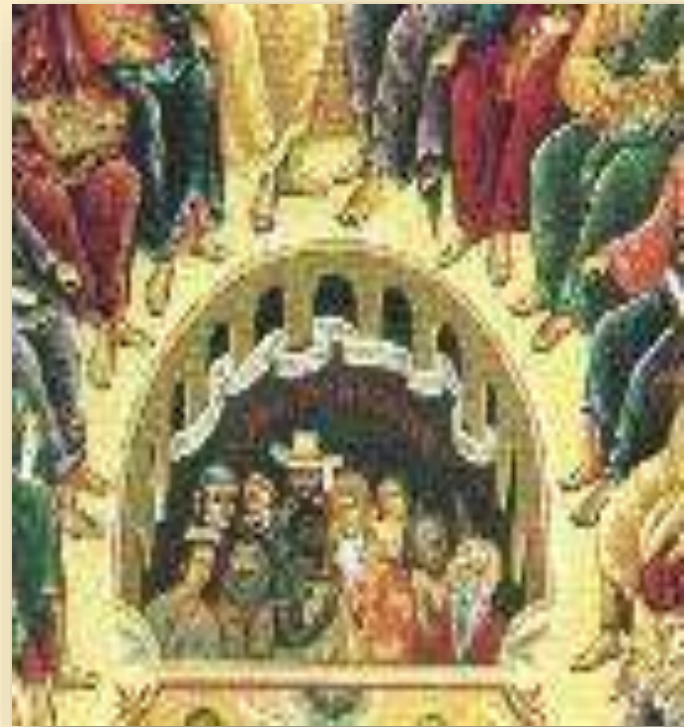

Τα δώδεκα ειλητάρια, που συμβολίζουν
τους δώδεκα κλήρους, στους οποίους
κληρώθηκε η οικουμένη.

Οι Άνθρωποι από τα διάφορα Έθνη

- Στις αρχαιότερες εικόνες της Πεντηκοστής, αντί του Κόσμου, ζωγραφίζονται κάποιοι άνθρωποι από διάφορες φυλές, ντυμένοι με παράδοξα φορέματα.
- Πάνω από αυτούς η επιγραφή **ΛΑΟΙ, ΦΥΛΑΙ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΑΙ.**
- Αυτοί παριστάνουν τους ανθρώπους από τα διάφορα έθνη, που βρέθηκαν στα Ιεροσόλυμα κατά την ημέρα της Πεντηκοστής, την ώρα που κατέβηκε το Άγιο Πνεύμα... (Φ. Κόντογλου)

Εικόνα (19^{ος} αιώνας) από τον Ι.Ν. Αγίου
Αποστόλου Φιλίππου στην Αθήνα

Έργο του Giotto στο παρεκκλήσιο των Scrovegni στην Πάδοβα (1305)

Δομήνικος
Θεοτοκόπουλος
(Ισπανία,
1597 - 1616)